www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

Sponsored by IBU

Kaynaştırma Eğitim Sistemine Yönelik Paydaş Görüşleri: Durum Çalışması

*Stakeholder Views on Inclusive Education System: A Case Study**

Seda Sabah** - Soner Çankaya***

Abstract: This study aims to examine stakeholder views on the inclusive education system applied in physical education and sport classes. The study is a qualitative study and the sample consists of a total of 76 stakeholders including school managers, physical education teachers, inclusive students, normal peer students and parents. Approval was taken from Ondokuz Mayıs University Social and Human Sciences Ethical Board (decision number: 2018/299) to conduct the study. Later, interviews were made with the stakeholders to conduct the study in Turkey with the permission taken from the Ministry of National Education. During the data collection period, "Semi-structured interview form" prepared by the researcher in line with the factors such as laws, regulations and notices about the inclusive education system was used. The data obtained were transferred to Nvivo program, analyzed with descriptive analysis method and a list of themes was created. The results of the study showed that teachers taught the course in accordance with the curriculum, teachers included both student groups while applying course activities, individualized educational programs were not applied, supportive education services were given in all cities within the study except for Manisa, exams were not evaluated specifically for inclusive students but their disabilities were taken into consideration while they were assessed with their peers, physical structures of schools and materials were not appropriate for inclusive students, schools and parents kept in touch, school managers generally participated in courses, seminars, etc., while teachers and parents did not have sufficient information about the issue, inclusive students were not included in extracurricular sport activities, students had expectations of being included in sports halls, materials and games and teachers' being more temperate and they experienced problems such as indifference, physical and verbal violence, absence of individualized education program, crowded classes and indifferent institutions. In addition, it was concluded that stakeholders had expectations such as the improvement of school conditions, fewer students in classes, appointment of expert educators and teaching assistants, raising awareness in parents, supervision of this issue in schools and provision of financial means.

* Bu çalışmanın yürütülmesi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Kararı (karar no: 2018/299) ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma "Türkiye'de Beden Eğitimi Derslerinde Uygulanan Kaynaştırma Sistemine Yönelik Paydaş Algıları ve Öğretmen Yeterliğinin İncelenmesi" adlı Doktora Tezinden türetilmiştir. Ayrıca 14-15 Mart 2020 tarihleri arasında düzenlenen VI. Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuş; özet kitapçığında yayınlanmıştır.

** Doktora Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü
PhD. Student, Ondokuz Mayıs University, Yaşar Doğu Faculty of Sport Sciences, Department of Sports Management
ORCID 0000-0002-7386-0314

sabah.sda@gmail.com

*** Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü
Prof. Dr., Ondokuz Mayıs University, Yaşar Doğu Faculty of Sport Sciences, Department of Sports Management
ORCID 0000-0001-8056-1892

scankaya@omu.edu.tr

Cite as/ Atıf: Sabah, S. & Çankaya, S. (2020). Kaynaştırma eğitim sistemine yönelik paydaş görüşleri: durum çalışması, *Turkish Studies - Education*, 15(3), 2019-2032. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.41829>

Received/Geliş: 18 February/Şubat 2020

Checked by plagiarism software

Accepted/Kabul: 20 June/Haziran 2020

Published/Yayın: 25 June/Haziran 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

CC BY-NC 4.0

Structured Abstract: Introduction

Individuals who need special education are those who are physically, emotionally and socially different from their peers who show normal development. While individuals who needed special education continued their education in special education schools in the past, today they continue their education in the same environment with their peers both in our country and in the world. The first law that mentioned the need for such individuals to continue their education with their peers is “Law for Children in Need of Special Education” in Turkey. However, inclusive education does not only mean individuals needing special education being educated in the same environment with their peers, but also continuing their education with their special education support in their general education classes. In this context, various factors such as laws, regulations and notices on issues such as individualized education plan, support education and inclusive and integrative education practices for students to continue their education healthily have been planned in terms of law. On the other hand, there are also studies in which various problems about peer relationships, teacher acceptance, parents’ attitudes, school and social lives of inclusive students have been found. The present study aims to find out the view of stakeholders about the inclusive system in Turkey and to examine the proficiency of physical education teachers about the system.

Method

In the study, face-to-face interviews were made with a total of 76 stakeholders who were school managers, physical education teachers, inclusive students and parents, peer students and parents in one city determined in each of the 7 regions. Approval was taken from Ondokuz Mayıs University Social and Human Sciences Ethical Board (decision number: 2018/299) to conduct the study. Later, interviews were made with the stakeholders to conduct the study in Turkey with the permission taken from the Ministry of National Education. The interviews were conducted in the provinces of Samsun, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, Adana, Erzurum, Manisa, in a secondary school determined in each of these provinces. The data were collected by the researcher through “Semi-structured Interview Form” prepared in accordance with factors such as laws, regulations and notices about the inclusive system. A separate form was prepared for each stakeholder and six interview forms were prepared in total. The study has “Case Study” model, which is one of the qualitative research methods and the participants were determined with criterion sampling method, which is a kind of “purposive sampling” method. The reason why this model was preferred is that an individual, an institution, a group, an environment can be the example of a case study. In order not to cause data loss, the interviews were voice recorded, the data obtained were transferred to Nvivo program and analyzed with descriptive analysis method, a theme frame was created, reported and presented.

Discussion, Conclusion and Suggestions

In the study, it was found that teachers taught the course in accordance with the curriculum, plans prepared for inclusive students were mostly not applied, inclusive students participated in the lessons with their peers and special activities were not prepared for them, exams were not evaluated specifically for inclusive students but their disabilities were taken into consideration while they were assessed with their peers, supportive education services were given in all cities within the study except for Manisa, extracurricular sport activities were not applied for inclusive students, physical structures of schools and materials were not appropriate for inclusive students, schools and parents kept in touch in general, problems were experienced such as indifference, being ridiculed, communication problems, verbal and physical violence, not being included in games, etc., school managers generally participated in courses, seminars, etc., while teachers and parents did not have sufficient information about the issue and parents usually did not have information about inclusive education, and schools had problems such as exclusion, lack of field and material, indifferent institutions and teachers, managers not informing teachers about inclusive students, not getting suggestions from parents about inclusive education, crowded classes, lack of experts. In addition, it was concluded that normal peers and inclusive students had expectations such as special teachers, more temperate teachers, playing with peers, peers’ being more respectful and understanding, various courses about physical education and sport, materials and sports halls. In addition to these, stakeholders expressed their views and suggestions about trainings related with inclusive system, making parents and students more conscious, appointment of experts and teaching assistants in the institution, more art and sport activities, supervisions, seminars, having fewer students in the classroom, and not focusing the education only on exams.

When studies with similar and different results were examined in literature, it was found that supportive education services were insufficient (Deniz, 2018); individualized education plans were prepared carefully for each student but problems such as parents of inclusive students interfering with teachers, not obeying the rules, and being persistent had negative influences on the cooperation between teachers and parents (Yazıcıoğlu, 2017); inclusive education practices provided students with normal development attainments such as improved empathy, awareness and living within the same environment with different individuals (Kara, 2016); teachers assessed students only academically and did not feel the need to assess them in terms of skills and development (Galovic et al., 2014); peer students made fun of inclusive students during activities, did not include them in games and used physical and verbal violence (Polat, 2016); the fact that support was not provided and there were limited number of experts had a negative influence on the process (Chitiyo, 200); teachers needed courses on special education and inclusive education in pre-service period (Orel et al., 2004) and factors such as negative environments and the physical environment influenced teachers' views about inclusive education system (Avramidis and Norwich, 2002).

It is an important issue that the teachers in the study taught according to curriculum; however, the fact that both student groups participate in activities together shows that individualized education is not applied. In addition, the fact that fields and materials are not suitable for inclusive students in physical education and sport courses and that these students are directed to extracurricular sport activities shows that the lessons are not taught in desired levels. Because students feel themselves most free in physical education courses, inclusive students should be included in the games in these lessons, they should not be isolated from their peers and they should be actively included in activities such as games and competitions with their peers. On the other hand, the fact that the school in which interviews were made in the province of Manisa did not have support education rooms although it is obligatory and thus the lessons cannot be delivered prevents inclusive system from being implemented in a healthy way because inclusive students complete their deficiencies in these rooms. In addition to these, it can be seen that both student groups experience problems in the school. Students should observe students and intervene when necessary. In addition to these, a unit should be formed for inclusive system applications within the schools and monthly reports should be given to National Education provincial and town directorates about whether the plans have been applied. Schools and parents should be in contact all the time. Physical environment of schools should be improved and material support should be given to inclusive students. School managers and teachers should be given in-service trainings about the issue; both student groups and parents should participate in courses, seminars about inclusive education. Finally, experts and assistant teachers should be appointed to schools and all stakeholders should be made conscious about the issue.

Thus, the present study is a first since it is a comprehensive study in terms of covering one province from each region of Turkey and including the views of all stakeholders. In addition, the study can make contributions in realizing the legal plans for inclusive education practices in schools, in taking precautions to promote a healthy functioning of the system through inspections of provincial and town directorates of national education, particularly of the Ministry, in meeting the physical and material needs of schools and raising awareness in all stakeholders.

Keywords: Physical education and sports, Education, Inclusive education, Stakeholders views, System

Öz: Bu çalışma beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanan kaynaştırma eğitim sistemine ilişkin paydaş görüşlerini inceleme amacını taşımaktadır. Çalışma nitel araştırma modelinde olup örneklemi; okul yöneticileri, beden eğitimi öğretmenleri, kaynaştırma öğrencileri, normal akran öğrenciler ve veliler olmak suretiyle toplam 76 paydaş oluşturmaktadır. Verilerin elde edilme sürecinde kaynaştırma eğitim sistemine yönelik yasa, yönetmelik, genelge vb. etmenler doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılmıştır. Elde edilen veriler Nvivo programına aktarılarak betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiş tema listesi oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda öğretmenlerin dersi müfredat programına uygun olarak işlediği, öğretmenlerin ders etkinliklerini uygularken her iki öğrenci grubunu birlikte kattığı, bireyselleştirilmiş eğitim planlarının kağıt üzerinde kaldığı, Manisa ili hariç çalışma kapsamındaki diğer illerde destek eğitim hizmetinin verildiği, sınav değerlendirmelerinin kaynaştırma öğrencilerine özel olarak yapılmadığı ancak akranlarıyla birlikte değerlendirilirken öğrenci yetersizliğinin göz önüne alındığı, okulların fiziki yapısının, beden eğitimi ve spor dersine yönelik saha ve materyallerin kaynaştırma öğrencilerine uygun olmadığı, okul kurumu ve velilerin iletişim halinde olduğu, okul

yöneticilerinin genellikle kurs, seminer vb. etkinliklere katıldığı ancak öğretmenlerin ve velilerin konuya ilişkin yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığı, kaynaştırma öğrencilerinin okul dışı sportif faaliyetlere dahil edilmediği, öğrencilerin spor salonu, materyal, oyunlara dahil edilme, öğretmenin daha ılımlı olması vb. beklentilerinin olduğu, ilgisizlik, fiziksel ve sözlü şiddet, bep uygulanmaması, sınıf mevcutlarının kalabalık olması, kurumun ilgisiz olması vb. sorunların yaşandığı tespit edilmektedir. İlâveten paydaşların okul şartlarının iyileştirilmesi, sınıf mevcutların azaltılması, uzman eğitimcilerin ve yardımcı öğretmenlerin kurumlara atanması, velilerin bilinçlendirilmesi, okullarda bu hususta denetim yapılması, maddi imkanların sağlanması yönünde beklentilerinin olduğu sonucuna ulaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi ve spor, Eğitim, Kaynaştırma eğitimi, Paydaş görüşleri, Sistem

Giriş

Eğitim, belli amaçlara ulaşmak için kişide istenilen davranışların gelişmesi amacını taşıyan bir süreçtir. Bu amaç doğrultusunda hedeflere ulaşmak için çeşitli yöntemlerin ve araçların kullanılması gerekmektedir (Hacısalıhoğlu, 2006: 7). Diğer yandan özel eğitim, bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi şeklinde tanımlanmaktadır (www.resmigazete.gov.tr, 2018). Kaynaştırma eğitimi ise; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamaları olarak adlandırılmaktadır (www.resmigazete.gov.tr, 2006).

Türkiye'de Anayasanın 42. maddesinde yer alan "Devlet durumları sebebiyle özel eğitime muhtaç çocukları, topluma yararlı kılacak tedbirleri alır" ifadesi söz konusu uygulamalarının önemini vurgulamaktadır. Okul eğitiminde bireysel farklılıkların en çok ön planda olduğu grup özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerdir (Sanır, 20019: 1-2). Türkiye'de özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin kaynaştırma yoluyla normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte aynı ortamda eğitim görmesinden bahseden ilk yasa "Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Yasası" dır. 1983'te çıkarılan bu yasa ile engelli öğrencilerin engeli olmayan akranlar ile birlikte eğitim görmeleri ve okul idaresinin konuya ilişkin önlemler alması gerektiği belirtilmektedir (Sucuoğlu, 2014: 15).

573 sayılı KHK'de bireyselleştirilmiş eğitim planına (BEP) yer verilmiştir. Dolayısıyla söz konusu planların hazırlanmasına karar verilmiş olup, özel eğitime ihtiyaç duyan her engelli çocuğun eğitiminin süresi, nerede ve hangi amaçla uygulanacağı, kimler tarafından gerçekleştirileceği yasal olarak kabul edilmiştir (Kargın, 2004: 5). Bireyselleştirilmiş eğitim programı; özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek hizmetlerini de içeren özel eğitim programı olarak tanımlanmaktadır (www.resmigazete.gov.tr, 2018). Kaynaştırma uygulamaları ve bünyesinde uygulanan BEP özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin seviyelerini yükseltip gelişimlerine katkı sağlamaktadır (Yılmaz, 2013: 114). Öğretmenler eğitim ve öğretim sürecinden birincil derecede sorumlu kişiler olduğu için bu süreçte sabırlı ve özverili olmaları gerekmektedir. Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin kapasitesi ve yetenekleri doğrultusunda BEP oluşturulmalıdır. Yapılan planlamaların kağıt üzerinde kalmaması amacıyla çeşitli önlemler alınmalıdır. Tüm bunlara ek olarak kaynaştırma uygulamalarının tam anlamıyla gerçekleştirilebilmesi için okul yöneticileri tarafından gerekli ortamın sağlanıp materyal eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir (Güzel, 2014: 75).

Kaynaştırma öğrencilerinin akran ilişkileri, öğretmen kabulü, anne-baba tutumları, okul ve sosyal ilişkilerinde çeşitli sorunlar yaşadığı bilinmektedir. Dolayısıyla kaynaştırma sisteminin işlerliğinin başarılı bir şekilde yürütülmesi okul yöneticisi, veli, öğretmen, uzmanlar ve diğer

paydaşlarla ilişkili bir durumdur. Bu süreçte kaynaştırma uygulamalarının başlatılmasıyla özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin normal gelişim gösteren akranlarıyla kaliteli bir eğitim alması önem arz etmektedir. Dolayısıyla bu araştırma, beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanan kaynaştırma eğitim sistemine yönelik paydaş görüşlerinin tespit edilmesi amacını taşımaktadır.

Yöntem

Bu bölümde verilerin analiz ve değerlendirme süreci ile ilgili bilgiler verilmiştir.

2.1. Örneklem

Araştırma, Samsun, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, Adana, Erzurum, Manisa, olmak üzere toplamda 7 ilde yürütülmüştür. Çalışma grubunu Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda görev yapmakta olan okul yöneticileri, beden eğitimi öğretmenleri ile normal gelişim gösteren akran öğrenciler, kaynaştırma öğrencileri ve her iki öğrenci grubunun velileri olmak üzere toplamda 76 paydaş oluşturmaktadır. Araştırmanın yürütülmesi hususunda Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Kararı (karar no: 2018/299) ile onay alınmıştır. Sonrasında çalışmanın Türkiye genelinde yürütülebilmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığından alınan izin doğrultusunda paydaşlarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

2.2. Araştırma Deseni

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden "Durum Çalışması" modelinde olup katılımcılar, "Amaçlı Örneklem" yönteminin bir çeşidi olan "Ölçüt Örneklem" yöntemi ile belirlenmiştir. Çalışmada bu modelin tercih edilme sebebi bir birey, bir kurum, bir grup, bir ortam durum çalışmasına örnek oluşturabilirler. Söz konusu modelde ortam, birey, süreç, olay vb. etmenler araştırılıp etkilendikleri durum üzerine odaklanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 73-118-121).

2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada paydaş (okul yöneticileri, beden eğitimi öğretmenleri, kaynaştırma öğrencileri ve velileri, akran öğrenci ve velileri) görüşlerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Söz konusu formlar kaynaştırma eğitim hususunda yasa, yönetmelik, genelge vb. etmenler doğrultusunda oluşturulmuştur. Toplamda her bir paydaş için hazırlanan görüşme formu (altı form) iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özellikleri ikinci bölümde ise kaynaştırma eğitimi hususunda sorular yer almaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmada veriler yasa, yönetmelik, genelge vb. etmenler doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" aracılığıyla elde edilmiştir. Veri kaybına sebebiyet vermemek amacıyla görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Elde edilen veriler Nvivo programına aktarılıp betimsel analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiş, tema çerçevesi oluşturulup raporlaştırılarak sunulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde Türkiye genelinde belirtilen iller kapsamında paydaşların görüşleri alınmış elde edilen verilerin analiz sonuçları tablo ve rapor halinde sunulmuştur.

Tablo 1: Okul Yöneticilerine İlişkin Kişisel Bilgiler

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Mesleki Kıdem	Eğitim Düzeyi	Kaynaştırma Eğitimi (Kurs, seminer vb.) Alma Durumu
K1/Samsun	42	Erkek	15	Lisans	Hayır
K2/Samsun	37	Kadın	2	Lisans	Evet
K3/Eskişehir	32	Erkek	10	Yüksek Lisans	Evet
K4/Eskişehir	35	Kadın	4	Lisans	Hayır
K5/Gaziantep	48	Erkek	22	Yüksek Lisans	Hayır
K6/Gaziantep	37	Erkek	12	Lisans	Evet
K7/İstanbul	27	Erkek	1	Lisans	Evet
K8/Adana	39	Kadın	11	Lisans	Hayır
K9/Erzurum	50	Erkek	19	Yüksek Lisans	Evet
K10/Erzurum	44	Erkek	6	Lisans	Evet
K11/Manisa	43	Kadın	5	Lisans	Evet

Tablo 1'de okul yöneticilerine ilişkin kişisel bilgiler verilmiştir. 7 erkek, 4 kadın yönetici olmak suretiyle toplamda 11 okul yöneticisiyle (OY) yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Okul yöneticilerinden 7'si kaynaştırma sistemi hususunda eğitim aldığını 4 yönetici ise herhangi bir eğitim almadığını bildirmektedir. Sonuç olarak çoğunlukla okul yöneticilerinin kaynaştırma eğitimine yönelik bilgi sahibi olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 2: Beden Eğitimi Öğretmenlerine İlişkin Kişisel Bilgiler

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Mesleki Kıdem	Kaynaştırma Öğrenci Sayısı	Kaynaştırma Eğitimi (Kurs, seminer vb.) Alma Durumu
K1/Samsun	58	Erkek	36	4	Hayır
K2/Samsun	56	Erkek	34	5	Evet
K3/Eskişehir	34	Erkek	5	3	Hayır
K4/Gaziantep	42	Erkek	17	2	Hayır
K5/İstanbul	44	Kadın	21	3	Evet
K6/İstanbul	41	Erkek	15	10	Evet
K7/Adana	42	Erkek	17	8	Hayır
K8/Adana	39	Erkek	16	1	Hayır
K9/Erzurum	42	Erkek	17	6	Hayır
K10/Erzurum	38	Kadın	16	1	Hayır
K11/Manisa	47	Kadın	23	8	Hayır

Tablo 2'de beden eğitimi öğretmenlerine ilişkin kişisel bilgiler verilmiştir. 8 erkek, 3 kadın beden eğitimi öğretmeni olmak üzere toplamda 11 beden eğitimi öğretmeni (BEÖ) ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinden 8'i kaynaştırma sistemi hususunda eğitim almadığını 3 öğretmen ise sisteme yönelik kurs, seminer vb. eğitimlere katıldığını bildirmektedirler. Sonuç olarak çoğunlukla öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik bilgi sahibi olmadığı tespit edilmektedir.

Tablo 3: Öğrenci Velilerine İlişkin Kişisel Bilgiler

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Meslek	Eğitim Düzeyi	Gelir Düzeyi
KÖV1/Samsun	34	Kadın	Ev Hanımı	İlkokul	1500
KÖV2/Samsun	35	Kadın	Ev Hanımı	Lise	2500
NÖV1/Samsun	45	Kadın	Ev Hanımı	Lisans	4000
NÖV2/Samsun	43	Kadın	Aşçı Öğretmeni	Lisans	4000
KÖV1/Eskişehir	41	Erkek	Serbest Meslek	İlkokul	2000
KÖV2/Eskişehir	38	Erkek	Çiftçi	İlkokul	2500
NÖV1/Eskişehir	41	Kadın	Ev Hanımı	Ortaokul	2500
NÖV2/Eskişehir	46	Kadın	Ev Hanımı	İlkokul	3000
KÖV1/Gaziantep	46	Kadın	Ev Hanımı	İlkokul	1700
NÖV1/Gaziantep	42	Erkek	Öğretmen	Lisans	4000
NÖV2/Gaziantep	37	Erkek	Öğretmen	Lisans	4000
KÖV1/İstanbul	45	Kadın	Ev Hanımı	İlkokul	2000
KÖV2/İstanbul	48	Kadın	Ev Hanımı	İlkokul	3500
NÖV1/İstanbul	49	Kadın	Ev Hanımı	Lise	5000
NÖV2/İstanbul	45	Kadın	Ev Hanımı	Lise	6000
KÖV1/Adana	35	Kadın	Ev Hanımı	İlkokul	2000
KÖV2/Adana	48	Kadın	Ev Hanımı	İlkokul	1500
NÖV1/Adana	29	Kadın	Ev Hanımı	Ortaokul	2000
NÖV2/Adana	43	Erkek	Aşçı	Lise	4000
KÖV1/Erzurum	31	Kadın	Ev Hanımı	Yüksekokul	7000
KÖV2/Erzurum	43	Kadın	Ev Hanımı	Ön lisans	6000
NÖV1/Erzurum	40	Erkek	Öğretmen	Doktora	5000
NÖV2/Erzurum	38	Kadın	Öğretmen	Yüksek Lisans	7000
KÖV1/Manisa	40	Kadın	Ev Hanımı	Lisans	2800
KÖV2/Manisa	39	Kadın	Özel Güvenlik	Lise	4000
NÖV1/Manisa	34	Kadın	Ev Hanımı	İlkokul	2500
NÖV2/Manisa	38	Kadın	İşçi	İlkokul	4000

Tablo 3'te öğrenci velilerine ilişkin kişisel bilgiler verilmiştir. Toplamda 13 kaynaştırma öğrenci velisi (KÖV), 14 normal öğrenci velisi (NÖV) olmak suretiyle 27 veli ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Velilerin çoğunlukla ilkokul mezunu olduğu ve gelir düzeylerinin 1500-6000 arası değişkenlik gösterdiği tespit edilmektedir.

Tablo 4: Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Sınıf
KÖ1/Samsun	11	Kız	6
KÖ2/Samsun	11	Erkek	6
NÖ1/Samsun	11	Kız	6
NÖ2/Samsun	12	Erkek	6
KÖ1/Eskişehir	10	Erkek	5
KÖ2/Eskişehir	13	Erkek	7
NÖ1/Eskişehir	14	Kız	8
NÖ2/Eskişehir	14	Erkek	8
KÖ1/Gaziantep	14	Kız	8
NÖ1/Gaziantep	14	Kız	8
NÖ2/Gaziantep	11	Erkek	5
KÖ1/İstanbul	12	Erkek	7
KÖ2/İstanbul	13	Erkek	7
NÖ1/İstanbul	13	Kız	7
NÖ2/İstanbul	12	Kız	7
KÖ1/Adana	13	Kız	7
KÖ2/Adana	13	Kız	7
NÖ1/Adana	11	Erkek	6
NÖ2/Adana	11	Erkek	6
KÖ1/Erzurum	11	Kız	5
KÖ2/Erzurum	13	Erkek	7
NÖ1/Erzurum	11	Kız	6
NÖ2/Erzurum	13	Kız	7
KÖ1/Manisa	13	Kız	8
KÖ2/Manisa	13	Erkek	7
NÖ1/Manisa	12	Kız	6
NÖ2/Manisa	13	Kız	8

Tablo 4'te öğrencilere ilişkin kişisel bilgiler verilmiştir. Toplamda 13 kaynaştırma öğrencisi (KÖ), 14 normal gelişim gösteren öğrenci (NÖ) olmak suretiyle 27 öğrenci ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin yaş aralığı 10-14, sınıfları 5-8 arası değişkenlik göstermektedir.

Rapor 1. Katılımcılara İlişkin Tema Listesi

Reports\\Node Listesi

Rapor 1'de Samsun, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, Adana, Erzurum ve Manisa illerinde okullarda paydaşlarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda her paydaşa yönelik bir tema listesi oluşturulmuştur. Aşağıda bazı temalara ilişkin her ilden bir paydaş görüşüne

Name	Node Type	Node Name
Okul Yöneticileri	Node	Bep Destek Eğitim Odası Kaynaştırma Sisteminin Olumlu ve Olumsuz Yönleri Kaynaştırma Uygulamalarına Yönelik Eğitim Kaynaştırma Uygulamalarına Yönelik Tedbirler Saha ve Malzeme Temini Sportif Faaliyetler Görüş ve Öneriler
Beden Eğitimi Öğretmenleri	Node	Bep Ders Planı Eğitim Ortamı ve Süreç Karşılaşılan Sorunlar Sınav Değerlendirmeleri Görüş ve Öneriler
Kaynaştırma Öğrenci Velileri	Node	Eğitim Süreci Kurumla İlişkiler Olumsuz Durumlar Tanı Süreci Yasal Bilgi ve Okul içi Eğitim Görüş ve Öneriler
Normal Akran Öğrenci Velileri	Node	Karşılaşılan Sorunlar Kaynaştırma Eğitiminin Olumlu ve Olumsuz Yönleri Kaynaştırma Uygulamalarının Etkisi Yasal Bilgi Görüş ve Öneriler
Kaynaştırma Öğrencileri	Node	Akran İlişkileri Ders Etkinlikleri ve Katılım Destek Eğitim Odası Karşılaşılan Sorunlar Öğrenci Beklentileri Öğretmen Yaklaşımı Sınav Değerlendirmeleri
Normal Akran Öğrenciler	Node	Akran İlişkileri Öğrenci Beklentileri Ders Etkinlikleri Öğretmen Yaklaşımı Sınav Değerlendirmeleri

yönelik örnek alıntılara yer verilmiştir.

Destek Eğitim: OYK2/Samsun; "Zorunlu ve şuanda bizde var zaten. Aktif bir şekilde kullanılıyor. Okullardaki boşta olan sınıflar bildiriliyor ona göre destek sınıfı açılması diye başvuruda bulunuluyor. Milli eğitim onay verdiğinde destek sınıfı olarak açılıyor. Kaynaştırma öğrencilerimiz normal sınıftalar. Bazı derslerde öğretmenin uygulamış olduğu plana göre bep planlarına göre destek eğitimden destek alıyorlar."

Bep: BEÖK3/Eskişehir; "Bireyselleştirilmiş eğitim planını Milli Eğitimin vermiş olduğu yıllık plana göre hazırlıyoruz. Çocuğun gelişimini ve raporunu göz önüne alıyoruz. Ben tek öğretmen

olduğum için sadece ben hazırlıyorum. Müdür yardımcısı ve müdüre gösteriyorum onlarda onaylıyor."

Kurumla İlişkiler: KÖV1/Gaziantep *"Rehber hocamız ilgileniyor teneffüse bile çıksalar. Öğretmenlerden de memnunuz. Öğretmen sınıfta anlatıyor kızım kaydediyor."*

Görüş ve Öneriler: NÖV1/İstanbul *"Yani tabii ki o çocuklar bizimle olsun. Çok olmasınlar. Sınıfta 2 taneden fazla olmasın. Şahsım adına veli olarak bende çocuklara kol kanat gerip muhatap olabilirim. Çünkü anne babanın söylediği bazen anlaşılmıyor ve öğretmenin dışında da birinin etkili olabileceğini düşünüyorum. Farkındalığın artırılması gerektiğini düşünüyorum bir program yapılmalı STK bunun için çalışmalı."*, NÖV2/Adana *"Burada öğretmenlerimize büyük işler düşüyor yani. Onları eğitmek falan biraz daha zor ama onları da kazanmak lazım yani. Ayrıca tutmamak lazım diye düşünüyorum. Dediğim gibi sonuçta bunlarında topluma kazandırılması lazım. Eğitilmesi lazım. Ben memnunuz. Yani sonuçta o çocuklar benim çocuklarımda olabilir ama onların belli bir düzen içerisinde disiplin içerisinde eğitim görmesi lazım."*

Sınav Değerlendirmeleri: NÖ2/Erzurum; *"Derse katılarak. Yapabildiğimiz kadar. Etkinliklerden puan verir."*

Akran İlişkileri: KÖ1/Manisa; *"Git diyorlar buradan git diyorlar. Ben ne yapacağımı bilmiyorum. Derste oyun oynamıyoruz. Sınıfa çıkıyorum üstüme geliyorlar."*

Yüz yüze gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde Samsun, Gaziantep illerinde bep hazırlanmadığı, İstanbul, Manisa illerinde sadece bedensel engelli öğrencilere yönelik bep hazırlandığı, Eskişehir, Adana ve Erzurum illerinde ise söz konusu planların hazırlandığı tespit edilmektedir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin tüm öğrencileri etkinliklere birlikte kattığı, dersi müfredat programına uygun olarak işlediği, kaynaştırma öğrencilerine yönelik özel bir etkinlik hazırlanmadığı ve gerektiğinde uygulamaları kaynaştırma öğrencilerinin yapabileceği düzeyde basite indirgedikleri belirlenmektedir. Diğer yandan sınav değerlendirmeleri konusu incelendiğinde; Samsun, Eskişehir, Manisa ve Adana illerinde değerlendirmelerinin sadece uygulamaya yönelik, İstanbul, Gaziantep, Erzurum illerinde ise, hem uygulama hem de teorik içerikli gerçekleştirildiği, kaynaştırma öğrencilerine yönelik özel bir sınav hazırlanmadığı ancak değerlendirme sürecinde yetersizliklerinin göz önüne alındığı belirtilmektedir. Samsun, Gaziantep, Adana illerinde destek eğitim kapsamında teorik derslerin; İstanbul, Erzurum ve Eskişehir illerinde ise hem teorik hem de uygulamalı derslere yer verildiği belirlenmektedir. Ancak Manisa ilinde destek eğitim odasının olmamasının yanı sıra okul kurumunda bu kapsamda öğrencilere herhangi bir uygulama yapılmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bunların dışında illerde gerçekleştirilen tüm okullarda kaynaştırma öğrencilerine yönelik herhangi bir okul dışı sportif faaliyet yapılmadığı, beden eğitimi ve spor derslerine yönelik materyallerin ve okulun fiziki yapısının kaynaştırma öğrencilerine uygun olmadığı tespit edilmektedir. Bunlara ek olarak Gaziantep, İstanbul, Erzurum, Adana illerinde yöneticilerin, rehber öğretmenlerin ve branş öğretmenlerinin sürekli irtibat halinde olduğu, Samsun ilinde aynı şekilde yöneticilerin ve rehber öğretmenlerin irtibat halinde olduğu ancak kurumun velilerden herhangi bir öneri almadığı, Manisa ilinde okul kurumuyla veliler arasındaki iletişimin iyi olmadığı, okul yönetiminin ve rehber öğretmenlerin konuyla yeteri kadar ilgilenmediği, Eskişehir ilinde ise kurumun velilerle iletişim halinde olduğu ancak okul bünyesinde rehber öğretmenin bulunmadığı, konuyla ilgili uzman kişilere ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Diğer yandan görüşmelerin gerçekleştirildiği her ildeki okullarda normal akran veya kaynaştırma öğrencilerinden kaynaklanan çeşitli sorunların (dışlanma, alay, sözlü veya fiziksel şiddet, ilgisizlik, iletişim vb.) yaşandığı sonucuna ulaşılmaktadır. Yasal bilgi düzeyi incelendiğinde ise; Adana ili haricinde en az iki yöneticiden birinin kaynaştırma sistemi hususunda eğitim aldığı; Adana, Erzurum, Eskişehir, Manisa, Gaziantep illerinde beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma sistemi hususunda herhangi bir eğitim almadığı, Samsun ilinde ilgili okulda görev yapan iki beden eğitimi öğretmeninden birinin, İstanbul ilinde ise görüşmelerin gerçekleştirildiği okulda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin bu hususta eğitim gördüğü tespit edilmektedir. Diğer yandan Samsun,

İstanbul, Erzurum, Manisa ve Adana illerinde velilerin kaynaştırma eğitimi hususunda herhangi bir bilgiye sahip olmadığı, Eskişehir ilinde bir kaynaştırma öğrenci velisinin, Gaziantep ve Erzurum illerinde ise normal gelişim gösteren akran öğrenci velisinin yasal bilgiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Okul kurumlarında dışlanma, normal akran öğrenci velileri tarafından kabul görmeme, saha ve materyal eksikliği, kurumun ve öğretmenlerin ilgisiz olması, idarecilerin öğretmenleri kaynaştırma öğrencileri konusunda bilgilendirmemesi, velilerden kaynaştırma eğitimi hususunda öneri alınmaması, velilerin kaynaştırma eğitimi hususunda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmaması, kaynaştırma ve normal akran öğrencilerinin birbirlerine sözlü ve fiziksel şiddet uygulaması, öğretmen ve akran ilgisizliği, akranlar tarafından oyuna dahil edilmeme, öğretmenin öğrencinin seviyesine inememesi ve öğrenciye yetişememesi, velilerin her koşulda kendini haklı görmesi, bazı kaynaştırma öğrenci velilerinin durumu kabullenmemesi, kaynaştırma öğrencilerine verilen eğitimin yeterliğine dair şüphe edilmesi, sınıf mevcutlarının fazlalığı, bazı velilerin öğretmenlere müdahalede bulunması, destek eğitimden verim alınamaması, bep'nin kağıt üzerinde kalması, eğitim kalitesinin düşmesi, bazı kaynaştırma öğrenci ve velilerinin yaşanan sorunlardan psikolojik açıdan olumsuz etkilenmesi, akran öğrencilerin korkması, okulun fiziki yapısı, beden eğitimi ve spor dersine yönelik materyallerin kaynaştırma öğrencilerine uygun olmaması, okul bünyesinde spor salonunun ve destek eğitim odasının olmaması ve bu kapsamda öğrencilere ders verilmemesi, rehberlik servisinin yetersiz kalması, uzmana ihtiyaç duyulması şeklinde çeşitli sorunların yaşandığı tespit edilmektedir. Okullarda gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda kaynaştırma öğrencilerinin; özel öğretmen, akranlarıyla oyun oynamak, akranlarının daha saygılı ve anlayışlı olması, beden eğitimi ve spor dersine yönelik çeşitli kursların olması, materyal ve spor salonuna ihtiyaç duyma, öğretmenlerinin ve arkadaşlarının daha ilgili olması, müzik ve beden eğitimi gibi çeşitli etkinliklere katılmak gibi beklentilerinin olduğu tespit edilmektedir. Diğer taraftan normal akran öğrencileri ise; beden eğitimi ve spor dersine yönelik materyallerin yenilenmesi, öğretmenin daha ılımlı yaklaşması, spor salonu, soyunma odası, halı saha, ders içerisinde daha çok aktivite ve yarışma yaptırılması şeklinde beklentilerinin olduğunu ifade etmektedirler. Sonuç olarak görüşmelerin gerçekleştirildiği okullarda öğrenim gören öğrenciler memnuniyetlerini ve taleplerini bildirirken, sadece Adana ilinde kaynaştırma ve normal akran öğrencilerinin herhangi bir beklentilerinin olmadığı tespit edilmektedir. Okul yöneticileri ve beden eğitimi öğretmenleri; sistemin geliştirilmesi, uygulamalı derslerin önemi konusunda velilerin bilinçlendirilmesi, okul bünyesinde uzman kişilerin ve rehberlik servisinin olması, öğretmenin dengeli davranması, sanatsal ve sportif faaliyetlerin arttırılması, maddi imkanların sağlanması, eğitim sisteminin sınav üzerine kurulmaması, okul müdürlerinden oluşan istişare heyetinin oluşturulması, okul şartlarının iyileştirilmesi, konuya ilişkin seminerlerin verilmesi, beden eğitimi ve spor dersinin ön plana çıkarılması, bep hazırlanırken uzman görüşünün olması, kaynaştırma öğrencilerin ayrı bir sınıfta olması, ders saatlerinin arttırılması, her okulda destek eğitim olması, ders sürecinde yardımcı öğretmen olması, sınıf mevcutlarının düşürülmesi ve son olarak okul yapısı, spor salonu, beden eğitimi ve spor dersine yönelik materyallerin kaynaştırma öğrencilerinin kullanımına uygun olması şeklinde önerilerini belirtmektedirler. Bunların yanı sıra kaynaştırma öğrenci velileri; öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin daha ilgili olması, denetleme yapılması, velilerin yasal haklarıyla ilgili bilgilendirilmesi, velilerin bilinçlendirilmesi, çocukların özel eğitim kurumlarında da eğitim görebilmesi, uzman kişiler ve psikologların kurum içinde öğrencilere bilgi vermesi, öğrencinin yetersizlik düzeyinin belirlenerek ihtiyacı olan materyal vb. şeylere ulaşabilmesi hususunda imkanların sağlanması, okul şartlarının iyileştirilmesi (asansör, rampa vb.), akran iletişimde öğretmenin yardımcı olması şeklinde önerilerini bildirmektedirler. Bunlara ek olarak normal akran öğrenci velileri; eğitimlerin uzmanlar tarafından verilmesi, denetlemenin yapılması, disiplin, kazanımların ölçülmesi, kaynaştırma öğrencileri ile birebir ilgilenilmesi, STK ve okul aile birliğinin çalışmalar yapması, okul bünyesinde uzman kişilerin olması, fiziki yapının iyileştirilmesi, kaynaştırma öğrencilerinin spor ve el sanatlarına yönlendirilmesi, velilerin ve öğrencilerin bilinçlendirilmesi, sınıf mevcutlarının azaltılması, öğretmenin daha anlayışlı olması, disiplinin sağlanması şeklinde sisteme yönelik önerilerini ifade etmektedirler.

Tartışma ve Sonuç

Çalışmada öğretmenlerin dersi müfredat programına uygun olarak işlediği, çoğunlukla kaynaştırma öğrencilerine yönelik hazırlanan planların kağıt üzerinde kaldığı, öğrencilerin akranlarıyla derse birlikte katılarak kendilerine özel bir etkinlik hazırlanmadığı, öğrencilere yönelik bir sınav yapılmadığı ancak değerlendirme sürecinde öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin yetersizlik düzeylerini göz önüne aldığı, Manisa ili haricinde çalışma kapsamındaki tüm illerde destek eğitim hizmeti verildiği, kaynaştırma öğrencilerine yönelik okul dışı sportif faaliyet uygulanmadığı, okul içi fiziksel yapı, saha ve materyallerin kaynaştırma öğrencilerine uygun olmadığı, genellikle okul kurumu ve velilerin iletişim halinde olduğu, normal akran veya kaynaştırma öğrencilerinden kaynaklanan ilgisizlik, alay etme, iletişim, sözlü ve fiziksel şiddet, oyunlara dahil edilmeme vb. gibi çeşitli sorunların yaşandığı, okul yöneticilerinin kaynaştırma eğitimi hususunda kurs, seminer vb. eğitimlere katılırken öğretmenlerin yeterli düzeyde dahil olmadığı, velilerin genellikle kaynaştırma eğitime yönelik bilgi sahibi olmadığı, okul kurumlarında; dışlanma, saha ve materyal eksikliği, kurumun ve öğretmenlerin ilgisiz olması, idarecilerin öğretmenleri kaynaştırma öğrencileri konusunda bilgilendirmemesi, velilerden kaynaştırma eğitimi hususunda öneri alınmaması, sınıf mevcutlarının kalabalık olması, uzman eksikliği, fiziki yetersizlik vb. şeklinde olumsuz durumlar tespit edilmektedir. İlâveten normal akran ve kaynaştırma öğrencilerinin; özel öğretmen, öğretmenin daha ılımlı olması, akranlarıyla oyun oynamak, akranlarının daha saygılı ve anlayışlı olması, beden eğitimi ve spor dersine yönelik çeşitli kursların olması, materyal ve spor salonu şeklinde beklentilerinin olduğu belirlenmektedir. Bunlara ek olarak paydaşlar; kaynaştırma uygulamalarına yönelik eğitimler verilmesi, veli ve öğrencilerin bilinçlendirilmesi, kurum içinde uzman kişilerin olması, yardımcı öğretmenlerin atanması, sanatsal ve sportif faaliyetlerin artırılması, denetleme yapılması, bep hazırlanması, konuya ilişkin seminerlerin verilmesi, sınıf mevcutlarının azaltılması, eğitimin sadece sınav üzerine odaklı olmaması gerektiği şeklinde görüş ve önerilerini belirtmektedirler. Konuyla ilgili literatürde benzer ve farklı sonuçlara ilişkin çalışmalar incelendiğinde; destek eğitim hizmetlerinin yetersiz olduğu (Deniz, 2018: 139), bireyselleştirilmiş eğitim planlarının her öğrenci için özenle hazırlandığı ancak kurumda kaynaştırma öğrenci velilerinin öğretmenlere sıkça müdahale etme, kurallara uymama, ısrarcı olma gibi çeşitli problemlerin öğretmen ve veli arasında işbirliğini olumsuz yönde etkilediği (Yazıcıoğlu, 2017: 108-135), kaynaştırma uygulamalarının normal gelişim gösteren öğrencilerin empati yeteneğinin gelişimi, farkındalık kazanma ve farklı olan bireylerle aynı ortamda yaşama gibi kazanımlar sağladığı (Kara, 2016: 89), öğrencilerin; öğretmenlerinin daha ilgili, sınav değerlendirmelerinin daha kolay olması yönünde beklentilerinin olduğu (Polat, 2016: 41), öğretmenlerin öğrencileri sadece akademik açıdan değerlendirildikleri beceri ve gelişim alanlarında değerlendirmeye gerek duymadıkları (Galovic ve vd., 2014: 1274), akran öğrencilerin etkinlikler esnasında kaynaştırma öğrencileri ile dalga geçtikleri, oyunlara dahil etmedikleri, fiziksel ve sözlü şiddet uyguladıkları (Polat, 2016: 48), gerekli desteğin sağlanamaması ve uzmanların sınırlı sayıda olması durumunun süreci olumsuz yönde etkilediği (Chitiyo, 2006: 25), öğretmenlerin hizmet öncesi dönemde özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili ders almaları gerektiği (Orel ve vd., 2004: 31), olumsuz çevre ve fiziksel ortam gibi faktörlerin öğretmenlerin kaynaştırma eğitim sistemi hususundaki görüşlerini etkilediği (Avramidis ve Norwich, 2002: 134) şeklinde sonuçlara rastlanmaktadır.

Çalışmada öğretmenlerin dersi müfredat programına göre işlemesi önemli bir husustur ancak ders etkinliklerine her iki öğrenci grubunun birlikte katılması bep'nın kağıt üzerinde kaldığını göstermektedir. İlâveten beden eğitimi ve spor derslerinde saha ve materyallerin kaynaştırma öğrencilerine uygun olmaması ve söz konusu öğrencilerin okul dışı sportif etkinliklere yönlendirilmemesi beden eğitimi ve spor derslerinin istenilen düzeyde işlenmediğini kanıtlar niteliktedir. Çünkü öğrencilerin kendilerini en özgür hissettiği dersler arasında beden eğitimi ve spor dersi yer almaktadır. Öğrencilerin bu derslerde oyunlara dahil edilmesi kendilerini akranlarından soyutlamaması, oyun, yarışmalar vb. etkinliklere dahil edilerek aktif katılımlarının

sağlanması gerekmektedir. Diğer yandan okul kurumlarında destek eğitim odasının açılması zorunlu olduğu halde Manisa ilinde görüşmelerin gerçekleştirildiği okulda destek eğitim kapsamında derslere yer verilmemesi kaynaştırma sisteminin sağlıklı yürütülmesini engellemektedir. Çünkü söz konusu öğrenciler akran öğrencileri ile aynı sınıf ortamında gördükleri derslerde eksik kalan yönlerini destek eğitim odalarında tamamlamaktadırlar. Bunlara ek olarak okulda her iki öğrenci grubunun sorun yaşadığı görülmektedir. Öğretmenlerin öğrencileri gözlemlemesi ve gerektiğinde müdahale etmesi gerekmektedir. Bunların yanı sıra okul bünyesinde kaynaştırma uygulamalarına yönelik bir birim kurulmalı ve Milli Eğitim İl-İlçe Müdürlüklerine planlamaların uygulanıp uygulanmadığına dair aylık rapor verilmelidir. İlave olarak okul kurumu ve velilerin sürekli iletişim halinde olması gerekmektedir. Bunlara ek olarak okul kurumlarının fiziki yapısı iyileştirilip söz konusu öğrenciler için materyal desteği sağlanmalıdır. Ayrıca okul yöneticileri ve öğretmenlere konuya ilişkin hizmet-içi eğitimler verilmeli, her iki öğrenci grubu ve velilerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin kurs, seminer vb. etkinliklere katılımları sağlanmalıdır. Son olarak okul kurumlarına uzman kişilerin ve yardımcı öğretmenlerin atanması ve tüm paydaşların konuyla ilişkin bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla bu çalışma okullarda kaynaştırma eğitim uygulamalarına yönelik yapılan hukuksal planlamaların kağıt üzerinde kalmamasını, Bakanlık başta olmak üzere İl-İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin çeşitli denetlemeler yapılarak sistemin sağlıklı işlemesine yönelik teşvik edici tedbirler almasında, okul kurumlarında fiziksel yapının ve materyal eksikliğinin giderilmesi, tüm paydaşların bu hususta bilinçlendirilmesi hususunda katkı sağlayabilir niteliktedir.

Teşekkür

Bu çalışma Ondokuz Mayıs Üniversitesi BAP birimi (PYO.YDS.1904.18.010) tarafından desteklenmiştir. Ondokuz Mayıs Üniversitesi BAP birimine teşekkür ederiz.

Kaynakça

- Avramidis, E. & Brahma, N. (2002). "Teachers' Attitudes Towards Integration/ Inclusion: A Review of the Literature". *Eur. J. of Special Needs Education*, 17(2), 129-147.
- Chitiyo, M. (2006). Special Education in Zimbabwe: Issues and Trends. *The Journal Of The International Association Of Special Education*, 7(1), 22-27.
- Deniz, E. (2018). *Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşleri: Bir Meta-Sentez Çalışması*. Yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Galović, D. & Brojčin B & Glumbić N. (2014). The Attitudes of Teachers Towards Inclusive Education In Vojvodina. *International Journal of Inclusive Education*, 18(12), 1262-1282.
- Güzel, N. (2014). *Kaynaştırma Öğrencisi Olan İlköğretim Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yaşadıkları Sorunlar (Beykoz İlçesi Örneği)*. Yüksek lisans tezi, Yedi Tepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hacısalıhoğlu, M. (2006). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kara, Z. (2016). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kargın, T. (2004). "Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeleri". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-13.

- Orel, A. & Zerey, Z. & Töret, G. (2004). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Özel Eğitim Dergisi*, 5 (1), 23-33.
- Öztürk, Ç.C. & ERATAY, E. (2010). Eğitim Uygulama Okuluna Devam Eden Zihin Engelli Öğrencilerin Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hakkında Görüşlerinin Belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(2), 146-159.
- Polat, R. (2016). Ortaokul Öğrencisi Olan Kaynaştırma Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Görüşleri. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sanır, H. (2009). *Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden Öğrencilerin Akademik Öğrenme İle İlgili Karşılaştıkları Sorunların Öğretmen ve Aile Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sucuoğlu, B. (2004). Türkiye’de Kaynaştırma Uygulamaları: Yayınlar/Araştırmalar (1980 2005). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 15-23.
- Yazıcıoğlu, T. (2017). *Serebral Palsili Öğrenciler İçin Düzenlenmiş Bir İlkokulda Gerçekleştirilen Kaynaştırma Uygulamasının Öğrenci, Veli ve Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, Ş. ve Şimşek, H. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. Onuncu Baskı. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2013). İlköğretim Okullarında Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(31), 111-127.

Web Sayfaları

- <https://www.resmigazete.gov.tr/> . Erişim Tarihi: 19. 8. 2018).
- <http://www.meb.gov.tr/mevzuat/>. (Erişim Tarihi: 27. 10. 2019).
- <https://www.resmigazete.gov.tr/>. (Erişim Tarihi: 21. 12. 2019).